Klubélet a határőröknél

Az ifjúsági klubmozgalom művelődéspolitikánk megvalósításának egyik eszköze. Ezzel az eszközzel többféleképpen lehet élni. Ahol a klubok élén az irányításhoz, szervezéshez megfelelően értő vezetők dolgoznak, ott az eredmény sem marad el.

Az utóbbi években a határőrségnél sok Csongrád megyei fiatal kapott megbízatást klubvezetésre. Bába József határőr Szegvárról, Soós Ferenc tizedes Öttömösről, Piokker Sándor, Bálint Ferenc, Balogh József határőr és Tyebó Miklós szakaszvezető Szegedről vonult be, és az általuk vezetett ifjúsági katonaklubokban rendszeresek a szellemi vetélkedők, műsoros estek és a különböző szórakoztató rendezvények.

A vetélkedők általában politikai, irodalmi, katonai és határőrizeti témákból folynak. Az üzemi és községi fiatalokkal közösen rendezettek pedig mindenekelőtt az általános műveltség fejlesztését szolgálják. Aktívan működik a klubokban a rejtvényfejtők baráti köre is.

A klubok felszereltsége igen gazdag. Mindenhol megtalálható a televízió, rádió, magnó, van rexasztal és asztalitenisz-felszerelés is. Akik olvasni szeretnek, azokat több száz kötetes könyvtár várja. A katonák többsége elsősorban a mai magyar írókat olvassa, de sokan keresik a világirodalom örök értékű műveit is.

Lehetőségük van a katonáknak arra is, hogy rendszeresen látogassák a laktanyához közeli városi könyvtárakat, és rendszeresen megnézhetik a különböző kiállításokat. Gyakran vesznek részt író-olvasó találkozókon, film- és színházi előadásokon.

A határőrök ifjúsági klubjai az idén is beneveztek a Kiváló Klub cím elnyeréséért indított versenybe. Bíznak benne, hogy a jól megszervezett, tartalmas programok, a jó közösségi munka érdemessé teszi őket erre a címre.

Gazsó Béla

Családi események

HÁZASSÁG

I. kerület

Szeged: Méhes József és Bekán Dojna, Patkós Sándor és Tomatás Éva, Szalai János és Lövei Katalin, Komoly Sámuel és Csécs Ilona, Gárdián József és Molnár Ilona, Géczi Tibor és Csikós Julianna, Szabó László és Füsti-Molnár Erzsébet, Horváth Attila és Soltész Katalin, Halász Mátyás és Szekeres Rozália, Bitó Ferenc és Kiss Katalin, Drienyovszki András és Molnár Zsuzsanna, Magda István és Olasz Julianna, Takács József és Berta Erzsébet, Szigetvári József és Vad Mária, Horpácsy István és Kissfazekas Gabriella, Tulok Imre és Kádár-Németh Katalin házasságot kötöttek.

II. kerület

Szeged: Faragó Béla és Frank Katalin Erzsébet, Kalmár Zoltán és Varga Mária Magdolna, Barna Antal és Vidács Etelka, Rakonczai Mihály és Molnár Etelka, Vecsernyés István Tamás és Törzsök Rozália Erzsébet, Miklós Mihály és Vaczkó Gizella, Gombos István László és Maróti Ilona, Tóth Kálmán József és Horváth Irén házasságot kötöttek.

Algyő: Nagy Ferenc és Bakos Piroska Erzsébet, Becsei János és Zombori Piroska házasságot kötöttek.

III. kerület

Szeged: Magyar Ferenc István és Bodó Etelka, Bajnóczi László és Pintér Aranka Erzsébet házasságot kötöttek.

Kiskundorozsma: Ökrös István József és Perecz Ilona Katalin, Horváth-Czukor Lajos és Dudás Erzsébet, Hevesi Károly és Jenei Éva, Miklós Imre György és Balogh Mária házasságot kötöttek.

SZÜLETÉS

I. kerület

Szeged: Rózsa Zoltánnak és Török Máriának Ildikó Mária, Szekeres Mihálynak és Varga Máriának Zsolt, Papp Gyulának és Bozóki Juliannának Veronikának Julianna Ágnes, Pácza Pálnak és Gerber Agnesnek Pál, Gémes Ferencnek és Nagy Ilonának Zsolt, Szelle Gyula Pálnak és Liptai Anna Máriának Krisztián, Simon Ferencnek és Süveges Klárának Tünde, Katona László Istvánnak és Kiss Máriának Krisztina, Jaksits László Istvánnak és Répási Ilona Erzsébetnek Szilvia, Deák Antalnak és Szeri Eszternek Zsuzsanna Eszter, Oláh Istvánnak és Fodor Etelkának Attila, Tisoczki Antalnak és Berényi Borbálának Klára, Gárdián Istvánnak és Hajnal Zsuzsannának Attila, Schütt Józsefnek és Gönczi Erzsébetnek Róbert, Magyari Zsolt Tamásnak és Vass Margit Teréziának Donát, Szabó Elemérnek és Bernáth Margitnak Aranka Margit, Mucsi Istvánnak és Metenka Ilona Máriának Ilona, Farkas Mátyásnak és Farkas Máriának Mátyás, Juhász Istvánnak és Szabó Erzsébetnek Krisztina, Tóth Péternek és Paplogó Erzsébetnek Ibolya, Berkó Ferenc Sándornak és Márton Éva Erzsébetnek Éva Erzsébet, Rácz-Fodor Jánosnak és Bukovics Juditnak Endre, Sípos Józsefnek és Balogh Katalinnak Beáta Gabriella, Tóth Pálnak és Somogyi Irén Annának Pál György, Ábrahám Mihálynak és Vér Viktóriának Anna Viktória, Bálint Sándornak és Klézli Anna Máriának Zsuzsanna Mária, Perecz István Albertnek és Kovács Ildikónak Norbert, Nagy Jánosnak és Szabó Évának Krisztina Éva, Szabó-Galiba Istvánnak és Szabó Ilonának Zsolt András, Csorja Ferencnek és Raics Katalinnak Ferenc László, Ajtai Jánosnak és Jankó Mária Rozáliának Mónika, Pósa Lászlónak és Dékány Évának Márta Anett, Lasanc Gábornak és Ördög Juliannának Gabriella, Balogh Károlynak és Stekina Ilona Veronikának Ilona Magdolna, Patak László Péternek és Zempléni Anna Máriának László, Sándor Sándor Józsefnek és Ravasz Agnesnek Krisztina, Daróczi József Istvánnak és Kocsis Juliannának József Attila, Markovits István Lászlónak és Farkas Teréz Annának Teréz Ilona, Hortobágyi Zoltán Tamásnak és Galgóczi Katalinnak Katalin, Bittó Józsefnek és Soós-Búzás Erzsébet Máriának Zoltán, Bittó Józsefnek és Soós-Búzás Erzsébet Máriának Róbert, Garai Imre Dezsőnek és Tóth Évának Imre, Kertész Istvánnak és Füredi Anna Máriának Norbert István, Szász András Józsefnek és Hürkecz Erzsébetnek Szidónia, Elek Józsefnek és Kisapáti Rozáliának Gyöngyi, Kertész Jánosnak és Balázs Jolánnak Szilvia Emese, Darázs Istvánnak és Szabó Erzsébetnek Árpád, Lajkó Károlynak és Horváth Katalinnak Tünde, Gavallér Istvánnak és Dezső Piroskának István, Koza Lászlónak és Petrics Máriának Sándor, Bakacsi László Györgynek és Orhalmi Anikónak László, Karácsonyi Mihálynak és Bognár Veronikának Attila, Vas Károlynak és Takács Klárának Róbert Károly, Döme Miklós Vilmosnak és Kojnok Annának Miklós István, Huszka Imre Bélának és Fülöp Évának Norbert Zsigmond, Tombácz Jánosnak és Csordás Erzsébetnek János, Kátai István Mátyásnak és Bense Irén Katalinnak István, Nagygyörgy Imrének és Biczók Klára Gizellának Éva, Rózsa Ferencnek és Varga Erzsébetnek Ágota Mária, Trombitás Imrének és Gyovai Annának Imre, Horváth Lajosnak és Almássy Katalin Erzsébetnek Szabolcs, Szilágyi Lajosnak és Valenténi Jolán Mártának Lajos nevű gyermekük született.

HALÁLOZÁS

I. kerület

Szeged: Pervai Gyula, Szögi Lajosné Sebők Anna, Komócsin Vince, Tábori Tibor Attila, Dankó József, Kiss Józsefné Katona Ella, Darabos Györgyné Lőrincsik Judit, Brunner Ferenc, Csontos József Ferenc, Rozsi István, Kálmán Józsefné Győrfi Piroska, Tóth Péterné Losonczi Anna, Molnár Pálné Dobó Anna, Miklós Lajos, Kovács Ferencné Csányi Rozália, Katona Istvánné Ábrahám Rozália, Rózsa Menyhért, Benák Antal, Kiss Vince, Nádudvary Istvánné Domokos Mária, Dóczi Jánosné Dely Gizella, Szekeres Lajosné Lovas Mária, Kristó Imréné Mészáros Julianna, dr. Szondy Imréné Kloczka Róza, Ördög Veronika, Faragó Józsefné Mészáros Terézia, Fábián Istvánné Orovecz Julianna, Szentirmay Istvánné Texe Izabella, Hegedűs István, Csurgó Istvánné Módra Piroska meghalt.

Szőreg: Kriván Sándorné Juhász Erzsébet meghalt.

II. kerület

Szeged: Kiss Antal, Deme Istvánné Géczi Mária, Makra András, Jedlicska Győző József, Kiss Józsefné Losoncz Mária meghalt.

Algyő: Kádár Imre, Belovai Balázs, Páskuly Mihály meghalt.

III. kerület

Szeged: Hodi Antal, Molnár Ferenc, Gyuris Etelka, Erdélyi Jánosné Sallai Ilona, Zimmermann Anna, Böröcz Istvánné Kormányos Rozália, Virágh János meghalt.

Kiskundorozsma: Gyémánt István, Hegedűs Vincéné Tokovics Rozália meghalt.

A mindennapok tudománya 1.

Kutatás az életnek

Hányszor hangzott már el a gépzúgástól hangos üzemekben egy-egy technológiával, géppel kapcsolatban a mondat, hogy: „nem úgy van ám az a gyakorlatban, mint ahogy az íróasztalok mellett vagy a laboratóriumokban elképzelik!" És aki ezt mondta, igazat szólt. A tudomány jó értelemben vett „álmodozói", a kutatók valóban tévútra léphetnek, ha elszigetelődnek a gyakorlati élettől. Munkájuk ilyenkor lehet szenvedéllyel végzett hobbi, de ebből aligha lesz haszna, öröme másoknak — belátható időn belül.

A tudományos technikai forradalom korában azonban nem létezhet, fejlődhet műszaki és természettudomány anélkül, hogy művelői együtt ne élnének — nemcsak a laboratórium, az egész világ ezernyi gondjával.

Alig néhány éves a „gyorsuló idő" fogalma, mellyel a század emberének szellemi száguldását, a tudomány, a technika fejlődését jelöljük. Az eszeveszett száguldozó azonban vesztébe rohan. A felszabadult energiákat kordában kell tartani ahhoz, hogy egy megjelölt célt minél hamarabb, minél gyorsabban érjünk el, úgy, hogy közben jól is gazdálkodjunk az erőnkkel.

Ugyanez a helyzet, ha egy ország tűz célokat maga elé. Fel kell mérnie először saját képességeit, s ennek tudatában meghatározhatja fejlődése — elsősorban az alap, a gazdasági élet — irányát. Az ilyen előrelátás testesül meg a népgazdaság rövid, közép- és hosszú távú terveiben. S mivel az ipar és a mezőgazdaság ma már a tudomány nélkül nem képes egyetlen lépést sem tenni, elkerülhetetlen, hogy a tudomány fejlődését is megtervezzük, összhangban a gazdasági célkitűzésekkel.

Ezt szolgálja a Minisztertanács tudománypolitikai határozata, amely körvonalazza az 1971—1985 közötti időszakra szóló országos távlati tudományos kutatási tervet. Idézet a határozatból: „...minden eszközzel segíteni kell országunkban a tudományos-műszaki forradalom kibontakozását, s az itthoni, valamint a külföldi jelentősebb tudományos-műszaki vívmányok hazai hasznosításának meggyorsítását." Az irányelvek megjelölik a kutatómunka kettős feladatát: elő kell mozdítani az aktuális, konkrét gazdasági és más társadalmi feladatok megoldását, ugyanakkor a tudományok belső fejlődéséből fakadó kutatási feladatok elvégzésével rá kell irányítani a figyelmet a távlati célokra. Úgy, hogy a megvalósulást is készítsék elő a kutatók.

A társadalom igényeit nem hagyhatja figyelmen kívül a tudomány egyetlen művelője sem. Mielőtt kiválaszt egy témát, vagy elvállalja, hogy egy feladatot megold, fel kell ismernie, mit vár tőle a társadalom. Az a képesség sem hiányozhat belőle, hogy felmérje, reálisak-e ezek az elvárások: képes-e az ország gazdaságosan hasznosítani az esetleges eredményeket, vagy sem. Mindez óriási felelősség.

Vajon hogyan felel meg ezeknek a feladatoknak a szegedi JATE természettudományi kara, milyen kapcsolatokat építettek ki az egyes tanszékek a gyakorlati élettel?

Mindenekelőtt néhány összesített adat: a természettudományi kar az országosan kiemelt 7 fő kutatási területen belül harminc témában vesz részt. Egyébként összesen 155 kutatási témát tart nyilván a rektori hivatal, amellyel a természettudományi tanszékek foglalkoznak.

Hogy milyen az elmélet és a gyakorlat kapcsolata a tanszékeken, az közvetlenül az ipartól kapott megbízásokkal, az úgynevezett „KK-munkákkal" mérhető le — mondotta dr. Hevesi János, az egyetem tudományos rektorhelyettese.

Az egyes vállalatok egyre gyakrabban kérik a kutatók segítségét egy-egy részfeladat megoldására. Ilyenkor szerződés formájában rögzítik, hogy milyen kutatási témában mit kér az ipar, és mit vállal a tanszék. Meghatározzák a munka értékét is.

Szigorú jogszabályok írják elő, mikor vállalkozhat külső megbízások teljesítésére az egyetem. A feltételek közé tartozik többek között az, hogy tudományos igényű, lehetőleg ne rutinmunkát végezzenek a kutatók, és ezzel is a tökéletesebb oktatást szolgálják.

A kutató emberekben általában megvan a szakterületük iránt érzett szenvedély, amely eleve megakadályozza azt, hogy olyan témában dolgozzanak, amely távol áll érdeklődési körüktől, ami nem ad akár csak egy értékes ötletet is saját alapkutatásaikhoz. Tehát a tudomány is nyer ezekből a kapcsolatokból.

Az igazsághoz tartozik, hogy nemcsak erkölcsi és szellemi mércével mérhető az egyetem nyeresége — pénzben is. Az egyre szélesedő és elmélyülő kapcsolatot bizonyítja, hogy míg 1969-ben 6 millió forint volt a külső munkák díja, tavaly ennek a kétszerese. Az egyetem fejlesztési, szociális és kulturális alapot hoz létre a bevétel egy részéből, és műszerek vásárlására, külföldi tudósok fogadására, az oktatók utazási költségeinek fedezésére fordítják. Hasznosítja a szakszervezet, ebből tartják fenn az egyetemi üdülőt, nyelvtanfolyamokat támogatnak belőle. A bevételnek általában 70 százalékát a szerződést teljesítő tanszék dolgozói között osztják szét.

Az már jóval bonyolultabb feladat lenne, ha azt vizsgálnánk meg, mennyi pénzzel gazdagodik az ipar, a népgazdaság a kutatók jóvoltából: új technológia bevezetésével, egy új gép beállításával, vagy egy egyszerűnek tűnő, apró változtatással a régi masinán. A jobb minőségű termék használt lemérhetjük magunk is, vásárlóként nap mint nap. De már ezt sem csupán a pénz mértékegységével. Szociális, politikai kérdésnek tekinti a megváltozott munkakörülményeket is az a munkás, akit egy gép mentesít a nehéz fizikai munkától, vagy az, akinek a tüdejét egy új eljárás, vagy egy védőberendezés megkíméli a vegyszerrel mérgezett levegőtől.

Mindannyiunk boldogulását — és boldogságát eredményezi az ipar és a tudomány ilyen kölcsönösségen alapuló házassága. S hogy mivel, s hogyan járulnak hozzá ehhez a JATE tanszékei, azt mutatjuk be a következőkben — nem a teljesség igényével — olvasóinknak.

Chikán Ágnes

Tóth Béla:

SZEGEDI REGÉLŐ

Újságok, korok, események

1. Szeged szellemi élete, a múlt század közepétől számítva napjainkig, háromszáznál is több újságot, folyóiratot és közlönyt borított virágba.

Az itt következő sorozat a megidézett újságok lapozgatása révén városunk múltjának sajátos történetét hozza felszínre. A 64. évében munkálkodó Délmagyarország a legjobb szegedi hírlapi hagyományok folytatójának tekintvén magát, ápolja múltunk haladó örökségeit, s ezért a lap olvasói elé tárja egykori mivoltunk tanulságait.

A Szegedi regélő szereti a mai város utcáit, házait, de annak mohos köveit, egykori mivoltának emlékeit sem kevésbé. A város neve elé került száz jelzők kikutatásával tán összeáll a kép, milyen is a mi városunk.

— Régi város. Az emberi lét nyomait Szeged táján több tízezer esztendők távlatából tárja elő a tudományos kutató. A Tisza régtől ellátta partjain hallal, vaddal, tüzelővel az ide tévedő embert. Nemcsak ide csalta, meg is ragasztotta. A mai Öthalom környéke számtalan művelődéstörténeti korszak nyomait őrizte a bronzkortól át a honfoglalásig.

A klinikák alapozásakor római kori sírleletek bizonykodnak arról, hogy a Tisza—Maros találkozásánál ugyancsak fontos közlekedési csomópont lehetett Dácia—Pannónia között, amit egy centurió, azaz század erejű katonaság őrizhetett, föltételezhetően az akkor ismert burgus, erődítményszerű falak védelmében. Vékonyka lakosság is települhetett a burgus körül, minek beszédes tanúi a már említett leletek, fegyverek, üveg illatszeres fiolák, tükrök, egyéb civiles használati eszközök.

Attila szálláshelyét sokáig tájunkon valónak vélelmezték nemzeti történetünk hivatalos és nem hivatalos kutatói. A honfoglaló Árpád a Tisza-vonalon ereszkedett, jó füvelő mezőket keresve, egészen Szerig, ahol gyűlést tartva, szerbe szedte a hét törzs ügyegondját. A középkor egy idejében várral erősített sókincstári helyként szerepel Szeged. Mondja is a történelem: váras város. A vár köré húzódik a védelemre sokáig rászoruló ember, a városlakó.

A várnak fontos szerepe van a török elleni küzdelmekben. A Hunyadiaknak seregegyűjtő helyül szolgál, nem különben a szárazföldi és vízi utak keresztezési pontján kereskedelmi helyül. Hunyadi hajós, naszádos seregeket szereltet föl a Tisza vizén, ahhoz értő ezernyi szakemberekkel, és innét indul a déli végekre olykor győzedelmes csatákba.

A törökök történetregélője, Evlia Cselebi a hódoltság kezdetén, talán némi túlzással, hét égkörökig érő falakkal erősített várnak énekli meg Szeged bástyázatát, és kincsekkel teli utcájúnak, és szép lányokkal ékesen gazdag városnak mondja. A hódoltság 144 éve visszavetette a várost előző mivolta mögé jóval. Eme süllyedt állapotából az 1686-os szabadulás és azt követő tíz évek sem tudták hajdani mivoltának szintjére emelni, mivel eredeti földterületeit a felszabadulás költségei fejében elvesztette. Ha a szegedi polgár tyúkja elkóborolva a vetésekbe tévedt, az bizony a német lovagrend földjén kapargált. Később a város megváltja magát, és mintegy másfél százados jogszüneteles után királyi városi rangot, s vele jogokat kap.

A sokat szenvedett város átélt háborúkat, árvizeket, tűzvészeket, járványokat, és a száskájárástól az egyéb elemi csapásokig minden változatait a bajoknak, károknak.

Parasztváros. Az egykori halásztelepülés a táj arra alkalmas területein állatokat tartott, mellette szántott és vetett. A honfoglaláskor itt lakó népezetektől eltanulta a szőlővel való míveskedést, sutult bort, és tudta annak nemcsak az erejét, gyönyörűségét, de a kezelését. Kertészeti kultúrája, amihez talán a kertkedvelő töröktől is lesett el valamicskét, a paprikatermesztésben különösen, de a dohánnyal való bíbelődésben is messzi földön híressé tette a szegedi parasztokat. Tanyás város. A lakosság szaporodásával a város tulajdonában levő földekre sűrű rajokban kezdett a török utáni népesség kitelepedni. A sivány futóhomok megkötéséhez a bérleteken élők verítéke, az emberzsír szükségeltetett. Termővé lettek az addig legelőknek is hitvány vándorlóföldek. A legvirágzóbb tanyásság korszakában egy másik Szeged több tízezernyi népe élt odakint, a homokon, amikből napjainkig tanyaközpontok és önálló tanácsú, közműves, modern községek serkentek elő.

Ipari város. A múlt század elején egyetlen kékfestő műhely működött gyárszerűleg. A híres fahajógyártmányok műhelyei, mikből akár büszke, Volgán járó vízi edények is kikerültek, nem öltött gyáripar jelleget. Akárcsak a fejlett vízimalom-készítő tudomány sem jutott a gyáripar szintjére.

A mezőgazdaság kendertermesztésének magas termelékenysége szülte a kenderkikészítő gyárakat éppúgy, ahogy tán az évszázados múltra tekintő halszárító és -sózó kultúra porhanyíthatta talaját a későbbi konzervgyártásnak.

A mi szemünk előtt elsősorban nagyipari kilombosodás hajszálgyökerei, talán nem erőltetjük vele az igazságot, valahol az idők mélységes mélyeiben ilyképpen porhanyíthatták talaját a mi jelenvaló mivoltunknak.

Iskolaváros. A kutató, vagy regélő félmondatnyi utalást találhat a régi írások halmazatában arra, hogy Hunyadi törökellenes csapatai között számtalan szegedi diák is találkozott. Miféle tanulmányokban diákoskodtak, s mi volt a nevük, nem tudjuk.

(Folytatjuk.)